

Rola banku centralnego w zapewnianiu stabilności finansowej

Autorzy: Paweł Smaga

Głównym celem książki jest próba wypełnienia luki w literaturze poprzez syntezę i ocenę kluczowych działań banku centralnego na rzecz stabilności finansowej wraz z aktualizacją prowadzonych wcześniej analiz o wnioski wynikające z globalnego kryzysu finansowego.

Za pomocą autorskiego wskaźnika zaangażowania w stabilność finansową oceniono aktywność banków centralnych w UE na tle zmian w architekturze sieci bezpieczeństwa finansowego zarówno na poziomie krajowym, jak i europejskim. Książka ponadto zawiera unikatowe wyniki badania ankietowego wśród banków centralnych ESBC.

Autor w książce łączy rozważania o charakterze teoretycznym uwypuklając praktyczne dylematy, przed którymi staje współczesny bank centralny, wraz ze wskazaniem na możliwe rozwiązania. Autor wykazał się ogromną erudycją i swobodą poruszania się w imponującej, bardzo bogatej literaturze przedmiotu, co służy uporządkowaniu i zsyntezowaniu poglądów dotyczących stabilności finansowej i roli banku centralnego. Książka wnosi nowe, twórcze wątki z zakresu funkcjonowania bankowości centralnej i rynków finansowych oraz przyczynia się do pogłębienia wiedzy z zakresu finansów. Z kart książki przebijają logika wywodu, doskonała świadomość badawcza oraz dobrze pojęty krytycyzm w ocenie rozpatrywanych zjawisk. Praca zawiera wiele autorskich ocen i rekomendacji oraz wniosków aplikacyjnych dotyczących strony instytucjonalnej, jak i praktyki stabilizowania rynku finansowego przez banki centralne.

prof. dr hab. Wiesława Przybylska-Kapuścińska

SPIS TREŚCI :

Indeks skrótów nazw własnych używanych w pracy	7
Wstęp	11

Rozdział 1

Stabilność finansowa, kryzys finansowy i ryzyko systemowe – istota oraz rozważania definicyjne 17

1.1. Pojęcie stabilności finansowej	17
1.1.1. Definiowanie stabilności finansowej w literaturze	18
1.1.2. Definiowanie stabilności finansowej przez banki centralne krajów UE	21
1.1.3. Stabilność finansowa – autorska definicja	26
1.2. Niestabilność finansowa i kryzys finansowy	29
1.3. Ryzyko systemowe	35
1.4. Stabilność finansowa jako dobro publiczne	44
1.5. Stabilność finansowa jako cel banku centralnego w sieci bezpieczeństwa finansowego	46
1.5.1. Ewolucja roli banku centralnego w zakresie stabilności finansowej	46
1.5.2. Mandat banku centralnego w zakresie stabilności finansowej	49
1.5.3. Stabilność finansowa a stabilność cen	50
1.5.4. Podział zadań w sieci bezpieczeństwa finansowego	53
1.6. Wnioski	61

Rozdział 2

Uwarunkowania stabilności finansowej 63

- 2.1. Klasyfikacja czynników warunkujących stabilność finansową 63
- 2.2. Globalizacja i liberalizacja 69
- 2.3. Interakcje między systemem finansowym a sferą realną 73
- 2.4. Sytuacja na rynku finansowym 77
- 2.5. Stan finansów publicznych 80
- 2.6. Systemowo znaczące instytucje 83
- 2.7. Behawioralne uwarunkowania stabilności finansowej 88
- 2.8. Wnioski 91

Rozdział 3

Pomiar i analiza stabilności finansowej przez bank centralny 93

- 3.1. Zasady analizy stabilności finansowej 93
- 3.2. Wskaźniki stabilności finansowej 95
- 3.3. Zagregowane indeksy stabilności finansowej 102
- 3.4. Testy warunków skrajnych 110
- 3.5. Podejście sieciowe 117
- 3.6. Problem uwzględnienia stabilności finansowej w modelowaniu 122
- 3.7. Wnioski 127

Rozdział 4

Działania prewencyjne banku centralnego na rzecz stabilności finansowej 129

- 4.1. Polityka informacyjna 129
- 4.2. Raport o stabilności finansowej 135
- 4.3. Nadzór nad systemem płatniczym 139
 - 4.3.1. Istota nadzoru nad systemem płatniczym 139
 - 4.3.2. Typy ryzyka w systemie płatniczym 142
 - 4.3.3. Rodzaje systemów płatności 147
 - 4.3.4. Centralny kontrpartner jako źródło ryzyka systemowego 151
 - 4.3.5. Podejście banku centralnego do analizy systemu płatniczego 154
- 4.4. Nadzór nad instytucjami finansowymi 159
 - 4.4.1. Ewolucja modeli nadzoru 160
 - 4.4.2. Bank centralny jako nadzorca – argumenty „za” i „przeciw” 164
- 4.5. Wnioski 173

Rozdział 5

Działania banku centralnego w sytuacji kryzysowej 175

- 5.1. Stabilność finansowa a polityka pieniężna 175
 - 5.1.1. Podejście banku centralnego do baniek spekulacyjnych 176
 - 5.1.2. Wykorzystanie stóp procentowych do przekuwania baniek spekulacyjnych 180
 - 5.1.3. Uwzględnianie stabilności finansowej w prowadzeniu polityki pieniężnej 184
 - 5.1.4. Wnioski 186
- 5.2. Funkcja pożyczkodawcy ostatniej instancji 187
 - 5.2.1. Istota funkcji LOLR 187
 - 5.2.2. Dylematy LOLR 188
 - 5.2.3. Podstawowe zasady LOLR 193
 - 5.2.4. Praktyka LOLR 197
 - 5.2.5. Wnioski 203
- 5.3. Działania antykryzysowe banków centralnych w latach 2007–2013 – wybrane przykłady

- 5.3.1. Zarządzanie globalnym kryzysem na przykładzie działań Fed, EBC i Banku Anglii 206
- 5.3.2. Programy typu *quantitative easing* – próba oceny 213
- 5.3.3. Wnioski 224

Rozdział 6

Zmiany w unijnej architekturze sieci bezpieczeństwa finansowego – w stronę podejścia makroostrożnościowego 225

- 6.1. Międzynarodowy wymiar stabilności finansowej 225
- 6.2. Ponadnarodowa współpraca w zakresie stabilności finansowej 229
- 6.3. Uregulowanie odpowiedzialności za stabilność finansową w UE 233
- 6.4. Nadzór makroostrożnościowy 241
- 6.4.1. Istota nadzoru makroostrożnościowego 242
- 6.4.2. Narzędzia nadzoru makroostrożnościowego i ich zastosowanie 244
- 6.4.3. Instytucjonalny wymiar nadzoru makroostrożnościowego 253
- 6.5. Wnioski 258

Rozdział 7

Badanie stopnia zaangażowania banków centralnych w UE w stabilność finansową 261

- 7.1. Przegląd dotychczasowych badań 261
- 7.2. Metoda badawcza 266
- 7.3. Analiza komponentów wskaźnika 274
- 7.4. Analiza wskaźnika 295
- 7.5. Wnioski 303

Podsumowanie 305

Bibliografia 317

- I. Pozycje zwarte, artykuły, raporty 317
- II. Źródła internetowe 347
- III. Pozostałe źródła 348

Aneks 1. Definicje stabilności finansowej przyjęte przez banki centralne UE 27 349

Aneks 2. Porównanie najważniejszych determinant (nie)stabilności finansowej w literaturze 355

Aneks 3. Wpływ liberalizacji finansowej na system finansowy – przegląd badań 357

Aneks 4. Wybrane zmienne wykorzystywane w analizie stabilności finansowej 359

Aneks 5. Porównanie najważniejszych syntetycznych indeksów stabilności finansowej 362

Aneks 6. Przykłady (krajowych) testów warunków skrajnych w raportach o stabilności finansowej banków centralnych UE 27 364

Aneks 7. Porównanie najważniejszych badań z wykorzystaniem analizy sieciowej do modelowania efektu zarażania i ryzyka systemowego 367

Aneks 8. Porównanie najważniejszych badań dotyczących wpływu niestandardowych programów polityki pieniężnej Fed 373

Aneks 9. Porównanie najważniejszych badań dotyczących wpływu niestandardowych programów polityki pieniężnej Banku Anglii 382

Aneks 10. Porównanie najważniejszych badań dotyczących wpływu niestandardowych programów polityki pieniężnej EBC 384

Aneks 11. Porównanie zakresu najważniejszych badań (ankietowych) na temat zaangażowania banków centralnych w stabilność finansową 387

Aneks 12. Porównanie wskaźników transparentności (w zakresie funkcji stabilności finansowej) i wskaźnika zaangażowania	389
Aneks 13. Porównanie wskaźników zaangażowania banku centralnego w stabilizowanie systemu finansowego	390
Aneks 14. Wartości poszczególnych komponentów i poziom wskaźnika zaangażowania – grupa UE 27	391
Aneks 15. Średnia wartość komponentów wskaźnika zaangażowania w badanych grupach	392
Aneks 16. Macierze korelacji między komponentami wskaźnika zaangażowania	393
Aneks 17. Ankieta badawcza	395
Spis tabel	397
Spis rysunków i ramek	399